

Štev. 9.

V Celji, dne 20. septembra 1894.

Leto III.

V kupeji.

Štrašna vožnja! — Neprenehom
V svet naprej hlapon drvi,
A tresenja, ropotanja
In noči le konca ni.

Plaho luč trepeče v vozi,
Sence begajo medlé,
In ob progi trepetlike
V vetru jutranjem vršé.

Zora poka . . . v polumraku
Mègla dviga se lenó . . .
Šum valov počasne Mure
Mi že bije na uho.

Krog in krog pogorij vrsta,
Zarje blesk nad njo razlit —
Zdrava bodi dol zelena,
Zdrav mi zgodnji solnčni svit!

Znana dol si mi zelena,
V daljni nizki dom blišči —
Tjakaj misel, želja vsaka
Slednji dan in noč hiti.

«Spielfeld — fertig!» — se razlega
Zunaj sprevodnikov glas —
Z bogom ti slovenska zemlja,
Z bogom tiha dol in vas!

Alastor.

Ko te gledam zaupljivo . . .

Da zvestobe ni še našlo,
Srce toži, krvavi . . .
V tvoje se ozrem oči,
Vanje gledam zaupljivo.

Ni laži v očesu tvojem! . . .
Mirno bije spet srcé,
Več ne tečejo solzé,
Ko te gledam zaupljivo . . .

Vida.

Stankov roman.

(Spisal Fran Ribič.)

(Dalje.)

Moja ‚Leda‘ mora zmagati! — šepetal je polglasno, ko je stopal zamišljeno preko ‚ringa‘ domov. — ‚Mora! Čudili se bodo, strmeli in — plačali!‘ — tu se spomni, da mu treba modela. Popravi si torej svoj širokokrajni klobuk na čelo in pohiti skoro dirjajočih korakov na ‚slikarsko akademijo‘ ob Dunajčici. V stebrišči je stala tolpa modelov: starci, babure, dekleta in otroci značajnih obrazov in oblek, ki so se ponujali umetnikom. Stanko je dolgo ogledoval ter izbiral, a izbral ni ničesar. Nevoljno je zapustil akademijo in šel poskusit svojo srečo v ‚umetniško palačo‘, a tudi od ondod je odšel sam. Modela za ‚Ledo‘ ni našel.

Nevoljen je korakal za tem pred ono prodajalno slik, da bi si nakupil nekaj fotografskih podob in ‚aktov‘, s katerimi bi si pomagal vsaj toliko časa, da najde pravi model. Uže je držal kljuko v roki, ko se slučajno ozre po neki dami, ki je hitela elastičnih korakov mimo v uzorno elegantnej toileti in — ostrmi.

Ta obrazek — te temne oči z resastimi trepalnicami pod zaokroženimi, gostimi obrvimi — ta usteca — ti bujni, črni lasje — njena klasiška ramena in divni boki — vse, vse dovršeno, slikovito! — Majhna, okrogla rokica v svileni rokavici drži gracijozno krilo nekoliko od tal in tu vidi Stanko nogico — fino, visoko nogico v črno-svilenih nogovicah in lakiranih cipelicah, ki so tesno objemale spodnji rob drobnih gležnjev . . .

Stanko je bil za hip kar omočen! — Njegova slikarska narav je ugledala v tej ženski ideal popolno ustvarjenega bitja, njegov načrt pa svoj model za ‚Ledo!‘

‚Grom in peklo, — ona ali pa nobena!‘ — vskliknil je na pol glasno in — jo ubral za njo. V trenutku je stal uže tik nje, zavihtel svoj širokokrajnik po zraku in se predstavljal: ‚Dovolite milostiva, jaz . . .‘ Dama pa je osupnila, rudečica nevolje prikazala se jej je na lici, in v istem hipu mu je vže obrnila hrbet sikajoč: ‚Ne poznam Vas, — pardon!‘ —

Sedaj je Stanko osupnil in obstal kakor okamenel, a tudi samó za hip.

‚Haj! Ta pogled — ta lica — — ona mora, mora!‘ — in udrl jo je zopet za njo. Dama, ki je bila pospešila svoje korake, se je bila

precej oddaljila; nekako prestrašeno pa se je ozrla po svojem čudnem napadalcu v hipu, ko je Stanko zopet začel dirjati za njo. Še temnejše sta zarudeli njeni lici, srcé jej je vznemirjeno bilo in kakor preganjena srna steče preko ceste, skoči tamkaj v mimogredoči tramvaj ter se odpelje Stanku baš izpred nosú. Kaj početi? — Stanko hiti nekaj časa za vozom, dokler se ne usope in obstane. V tej silni stiski ga reši omnibus, ki je priropotal za njim, — urno plane vanj in — hajdi! za preklicanim tramvajem. Omnibus in tramvaj vozita nekaj minut drug za drugim, nenadoma pa se ustavi slednji pri svojej postaji in omnibus drdra sam dalje. Stanko vidi, da je izstopila krasna dama videvša ga v omnibusu ter počasnim korakom izginila v stransko ulico. — «Nobene rešitve?» — vzdihuje Stanko, potem pa zavpije: «Stojte, nekaj mi je palo iz voza!» — ter skoči raz voz ter oddirja za svojo žrtvo. Za par trenutkov jo uže ugleda konci ulice; z zadnjimi močmi hiti in sope za njo, buti ob vsakega druga človeka, ki mu pride nasproti, — nakrat pa zavije dama, ki ga je zopet zapazila, v neko vežo. Ko dospe Stanko vanjo, jo uže sliši teči po stopnjicah. Trdovratno vztrajni zasledovalec pomišlja se samo sekundo, potem pa zdirja kar preko dveh treh stopnjic skakaje navzgor za njo. In baš pred nosom mu izgine dama za vratmi, katera se gromko zapro.

«Presneta situvacija!» — jezi se Stanko premišljujoč kaj začeti. Sklep je bil urno storjen. Stopivši pred veliko zrcalo, ki je viselo na steni hodnikovi, po katerem je bilo razpostavljenih v ukusnih lončenih dežih nekaj oleandrov, kaktov in majhna palma, uravna si zavratnico in lase, obriše potno lice, zaviše brke, nató pa potrka na vrata. Kometna služkinja z dvema belima perotnicama vrh glave mu odpre vprašaje ga z izzivajočim pogledom, česa da želi. Stanko jej izroči vizitko, na kar služkinja izgine, a se za nekaj minut vrne z odgovorom, da naj se potruži v salon. Stanko sede ondi na baržunast taburet pričakujoč konca svojega doživljaja.

«Salon» je bil dosta priprosto, a vender okusno urejen; bogastva ni kazalo nič. Le ondi nad »bösendorfskim» glasovirjem je visela velika portretna slika v širokem, pozlačenem okviru, kazoča suho osebito kremežljavega starca z veliko plešo, ščetinastega obraza, visečih ustnic, šilastega nosú in zoperno sivih očij. Na levi strani prsi se mu je svetila svetinja na rdečem traku.

«Brrr . . . ! To je menda njeni Argus, — ti uboga Io!» — mislil je Stanko ter se nasmehnil.

Stanko je bil visokostasen, širokopleč mladenič, temnorujavih, lesketajočih se očij, krasnih, drzno zavihanih brk, malih rok in vitke

postave. Mogel je biti torej nevaren ženskim srcem, in on se je tega zavedal, a svoje moči ni zlorabil še nikdar.

Je-li ljubil uže kdaj? — Tega sam ni dobro vedel. Jedenkrat mi je sicer pravil mal romanček ter zatrjeval, da od takrat ne more in noče ljubiti nobene ženske. — In zakaj ne?

Kot golobrad sedmošolec je bil na zimo povabljen z nekaterimi tovariši na domače plese v neko uradniško rodbino, kjer so imeli tri gospice in še dvoje mladoletnih hčerk. Ondi se je pobližje seznanil z neko bledolično plavolasko, o katerej je poizvedel, da je prebila več let v nunskem samostanu kot gojenka ter da do tedaj ni še občevala z nobenim moškim. To je Stanku neizrečno ugajalo, in ni še minulo dolgih tednov pet, ko sta si uže zatrjevala večno ljubezen. Nekoč se snideta na tistih plesih v stranski toaletni sobici, mej tem ko je najstarejša domača hčerka, stara devica Flora, razbijala po razglašenem glasovirji «dunavski valček» ter so se ostali parčki vrteli kakor besni po tesnej sobani. In ko je pritisnil Stanko svoj najiskrenejši poljubec na bujna usteca braneče se plavolaske, tedaj jo je — vedi zlodej, kaj ga je motilo! — skoro nehoté vprašal: «Kaj ne, jaz sem Te poljubil — prvi?» —

Takrat pa se je zgodilo nepričakovano: nedolžna plavolaska odmajala je hudomušno se smehljajoč z glavo ter najivno odgovorila: «O ne! — Prvi me je poljubil Florin brat, ko smo se igrali «zastavnico». — Ej, Rudolfovi poljubi so zató posebno sladki, ker ima — brke, ki takó prijetno pošegečejo pod nosom. — Pa ne bodi zato hud; ljubim pa vender-le samó Tebe!»

Stanko je vztrepetal: torej celó ona uže tako daleč! — Prebledel je, stisnil ustnice ter molče odvedel plavolasko v plesno sobano.

Bil je Stanko takrat še sentimentalen, pa tudi samoljuben mladenič. Užalila ga je, tako je pravil, odkritosrčna izjava najivne, a zale plavolaske; smatral se je nesrečnim in izdanim. Sevé, da ni hodil več na plese. Njegova prva ljubezen je bila oskrunjena, tako si je domišljeval, in od tedaj se je ogibal vsakemu pobližnjemu ženskemu znanstvu. Nekaj časa je še mučil urednike raznih leposlovnih listov s pesnimi svoje nesrečne ljubavi, ker pa le-ti niso hoteli umeti njegovih strtih nad in zamorjenih uzorov, — postal je slednjič, kakor pravimo, «pameten». Srcé mu ni počilo in tudi plavolaska ni umrla, kar se mu je spočetka silno čudno zdelo, počasi pa se je privadil. — Od tedaj pa je minulo uže deset let. —

Vrata, vodeča iz stranske sobe, se odpro in v salon stopi preganjana gospa v svitlej domači obleki. Jezno jej blišče oči, belo čelo

je nagubano, njeno podolgasto lice blede. Stanko se dvigne raz taburet ter se nemo prikloni.

«Gospod, kaj naj opravičuje Vaše predrzno zasledovanje in nečuvno usiljevanje v tujo hišo?!» — rubinaste ustnice so same jeze kar trepetale in bliski so švigali iz njenih pogledov na slikarja, ki je pa kaj malomarno odvrnil:

«Vaša krasota in — moj poklic!» —

Gospa je bila radi tega odgovora vidno v toliki zadregi in iznenajnji, da ni vedela, kaj naj bi še rekla.

«Vi ste slikar, gospod?» —

«Dà, rad bi Vas slikal, milostiva!» —

«Hm! Zakaj preganjate baš mene? — Saj je drugih . . .» njen glas se je v trenutku uže čudno ublažil; jezi in ogorčenosti je sledila naglo prava pravcata ženska radovednost.

«Za sliko, katero imam v duhu uže izgotovljeno, potrebujem najpopolnejšo krasotico in klasiško postavo. To pa sem zasledil, ljubeznjiva gospa, baš v Vas!»

Stanko je govoril mirno in naglašaje vsako besedo. Gospa je zarudela tjà čez maleni ušesci. Neizrečno jej je ugajala slikarjeva hvala; — ej, katera ženska pa ni nečimerna, zlasti pa pri slavospevu iz ust umetnika, mladega slikarja?! — To je zapazil tudi Stanko in začel je upati.

«Milostiva, preletel sem uže ‚slikarsko akademijo‘ in ‚umetniško palačo‘ išoč modela za svojo junakinjo, — a zaman. Tu sem ugledal Vas in zdelo se mi je, da so mi Vas sama nebesa poslala. Milostiva, ne bodite kruta in . . .»

«A čemu slikate tako sliko, gospod — — pardon, kako je uže Vaše ime? Vizitko sem pozabila v svoji spalnici.» — Gospa je sedla v širok naslonjač Stanku nasproti ter upirala zvedavo v njegovo možko lepo lice svoje črne, velike oči.

«Moje ime je Stanko S., akademiški slikar. Izobrazil sem se v Parizu, Monakovem in tu, na Dunaji. Izložil sem do danes troje velikih slik pri firmi Ph. na ‚ringu‘, katerih jedno je odkupila akademija, dve pa marquis Zs., morda ste jih videla priobčene v ‚A. Ill.‘ — Precej manjših slik in skic je prinesel ‚I. Bl.‘. — Sedaj pa se hočem vdeležiti tekmovalne slikarske razstave.»

«Aj, brala sem tudi jaz uže nekaj o tem! — Torej i Vi? — Izborna. Želim Vam, da zmagate!»

«To, milostiva, mi bo mogoče le tedaj, če uslišite mojo najponižnejšo prošnjo! Če me zavrnete, ne bodem imel vspeha.»

«Oho!» vzkliknila je smejoča se gospa, kateri je tako izredno prijalo dvorenje smelega slikarja, da je mahoma čisto pozabila na svojo prejšnjo jezo. «In kaj je snov Vašej bodoči sliki, za katero Vam treba ravno mene?»

«Leda», — odvrnil je Stanko.

«Leda? — Kaj ali kdo je bil to?» —

«Spartanska kraljica in soproga heroja Tindareja. Njuna hči je bila slavna Helena, radi katere je tekla deset let junaška kri Grkov in Trojancev. No, Leda je bila tudi tako lepa, da se je radi nje celó najmogočnejši vseh olimpijskih prebivalcev, oče ljudij in bogov, gromonosni Zen, izneveril svojej ‚beloramni‘ Heri ter se strastno zaljubil v čarobno kraljico. Starogrška bajka pripoveduje, da jo je zaljubljeni gromonosnik iznenadil nekega dné v podobi velikega, snežnobelega labuda, baš ko je sedela na travnatem bregu reke Evrotas, v katerej se je kopala. Labud se jej je umel tako pridobrikati, da mu je dovolila sesti v naročaj, a nenadejano objel jo je sè svojimi močnimi perotmi ter poljubil njena usta; ko pa se je preplašenosti radi tega nenavadnega dogodka zavedla, ni bilo labuda nikjer; Leda pa je postala mati junakov dvojčkov, Kastorja in Poluksa.» —

«Preljubka je ta bajka!» — odgovorila je gospa tiho kakor bi nekaj globoko premišljevala; radovednost, nečimernost in novost stvari same so jo zamamile skoro popolnoma.

Huda borba vnela se je v njenej duši.

Vznemirjeno je hodila po preprogah iz jednega kota salona v drugega. Kaj naj stori? Da bi jo smatral umetnik, katerega genij se je uže priznaval, za najivno ali efektovano, mračnjaško nevednico, — da bi bila kaka druga mesto nje predmet občudovanja in hvale še poznim potomcem, — ker se dado celó v najodličnejših krogih za visoko ceno slikati, a da bi ona izpustila to ceno priliko in, ne bila razstavljen, — tega ne, ne!

Želja po odlikovanji pred sovrstnicami premagala je vse pomisleke.

«Veste gospod slikar», začela je počasi, «samo iz ljubezni do umetnosti in ker Vam želim zmago pri tekmovanji, hočem ustreči Vašej želji.»

Ponudila mu je roko. Stanko pa je pritisnil nanjo hvaležen poljub.

Mahoma pa mu jo je gospa odtegnila.

«Moj Bog, — nemogoče, —» vzdihnila je zopet, — «moj soprog —» nemo je pokazala na tisti veliki portret v širokem okviru, in srebrna solza je zaiskrila v njenih očeh.

«Ta pajk!?» — zajezil se je natihoma slikar. «Ne, ničesar ne bo izvedel,» zagotavljal je iskreno, — «moja akademiška čast bodi

porok, da se Vam ne zgodi nič zlega. — Prosim Vas pa, da določite uro sama!»

«Vsako popoldne je od 2.—6. ure v uradu,» — pristavila je naglo in nervozno pukala čipkasti rob svojega rokava.

«Torej takrat izvolite se potruditi v moj atelir. Bodete, milostiva?» — Povedal jej je svoje stanovanje, stopil tik nje, prijel njeno desnico ter jo poljubil.

«Bodete, milostiva?» — vprašal je še enkrat proseče zroč v njene oči.

«Bom!» — šepnila je ona, potem pa izginila v svojo sobico.

(Dalje prih.)

Cvetlica.

V potoku ob obraslem bregu	In ko jo je sladko poljubil
Razcvitala se je cvetljica;	Ter žalosten v slovó pozdravil,
Za valčkom valček v urnem begu	V vodovji se je zopet zgbil:
Priplaval bôžat jej je lica.	Za vek cvetlico je ostavil . . .

In ona tužno v kalni vodi
 Za vsakim se poljubcem vzgane:
 «Poljubljat mnogo me jih hodi,
 A tu nobeden ne ostane» . . .

Hotimir.

Nekaj o lepem.

(Piše —ni—.)

(Dalje.)

Izključno krščansko stališče pesniku tudi snov jako omeji. Pred vsem je ljubezen za pesnika neusahljiv vir, iz katerega zajema največ motivov in položajev, ki se dajo vporabiti. Krščanstvo pa ljubezen malodane zavrže, vsaj ozke meje jej stavi. Ljubezen mej osebam raznega spola krščanstvo takorekoč samo trpi, ker je popolnoma odstraniti ne more. Zato se tudi deviški stan toliko povzdiguje. Vedno devištvo se še celo ukazuje kot dolžnost, kar je povsem nenaravno! V mnogih

slučajih narava prodre zato vse meje in zahteva svoj del; taki slučaji so pa v resnici nemoralni.

Ljubezen izvan zakona proglasili so krščanski, posebno pa rimsko-katoliški moralisti za gnusobo, za greh zoper naravne in božje naredbe. Vendar pa se zakonska ljubezen od ljubezni izven zakona nič ne razločuje, marveč ta je prvi še celó uzor. — Vsaka stvar je sama po sebi bodisi dobra, slaba ali pa indiferentna, torej tudi ljubezen. Če je dobra, potem je vse prav, če je indiferentna, potem ni slaba, če je pa slaba, potem se rabi v dosego dobrega namena slabo sredstvo. V zakonu pa ljubezen naenkrat postane dobra. To je le mogoče, če velja stavek, da namen posvečuje sredstva, toda ta stavek je neveljaven. Temu bi se nekako ognili, če bi bilo bistvo ljubezni neločljivo od bistva zakona, če bi ljubezen brez zakona niti obstajati ne mogla. Tukaj nas pa ravno vsakdanja skušnja prepriča o nasprotnem. Ljubezen je bila prej kakor zakon in po navadi se ljubezen prej začne, kakor se pa zakon sklene. Ljubezen tedaj sama na sebi, brez zakona, ni nič slabega, pač pa so z njo v zvezi razni nemoralni čini, n. pr. nezvestoba, prevara i. t. d. in glede na to in pa na gmotno in socijalno škodo bi se ne smela priporočati.

Nravnost nima v tej zadevi tako ozkih mej, kakor nekateri hočejo, pač pa jo ljubezen celó pospešuje, ker človeka odvrača dostikrat od počenjanja, ki res žali nrvstveni čut. Ljubezen smatra za pregreho oni, ki svojo lastno pokvarjenost prenese na vse druge stvari. Komur se je uže od svojih mladih nog slikala ljubezen v najgrših barvah, ta bo pozneje tudi tako ravnal. Sramožljivost je mnogokrat celó jako pripravna krinka, za katero se skriva grdoba.

Istotako se mora glede devištva marsikaj razločevati. Res nam ugaja drevo v pomladnem cvetu, vendar pa pričakujemo, da na jesen prinese sadú. Mladost v obleki nedolžnosti je gotovo lepa prikazen, ki mora ganiti vsakega količkaj čutečega človeka. Nasproti pa je devištvo v starosti jako čudna, če ne naravnost smešna prikazen. To pri moškem ni tako očitvidno, kakor pri ženski, katerej le materinstvo podaja častitljiv žar, dočim je «stara devica» — strašilo za razposajene paglavce in snov za šaljive pesnike. . .

Prosta ljubezen ima za umetnika največjo vrednost, ker se v njej človeško srcé in človeška narava pokaže v vsej mnogostranski dovršenosti. Ljubezen celó najbolj prozajičnega človeka povzdigne, če tudi samo za trenotek, — v vseh drugih položajih je človek navadno realen in praktičen. Zakonska ljubezen pa teče večinoma enakomerno in pride z malimi izjemami v golo vsakdanjost. To nam spričujejo pesniški proizvodi. Kar je v resnici vporabnega, pravemu pesniku gotovo ne

ostane skrito; in vendar so slučaji, v katerih se opeva zakonska ljubezen, jako redki v primeri z ogromno večino onih, v katerih se slavi in povečuje ljubezen, ki je prosta vseh spon. — Z zakonom se po navadi romani in drugi pesniški proizvodi končajo. Kaj bi n. pr. imeli Slovenci od Preširna, če bi mu bila ljubezen odvzeta? Zapel bi nam ne bil svojih najlepših pesnij, n. pr. svojega klasičnega «sonetnega venca».

Od pesnika potemtakem ne moremo zahtevati, da naj opevanje ljubezni opusti, ker ni niti nemoralna, vrh tega pa mu podaja največ takih položajev in zapletk, v katerih se estetične oblike nahajajo v najobilnejši meri.

Krščanstvo pa podaja pesniku le nepripravno snov. Pesništvo ljubi prvotnost, naravnost, krščanstvo se pa obrne ravno proti naravi in radi tega mora biti ono, kar postavi na njeno mesto, nenaravno. Radi tega nam tako znani krščanski proizvodi ne teknejo, n. pr. krščanski roman ali pa drame, zde se nam neokusni in prisiljeni.

Sploh pa mišljenje, ki zaničuje čutnost in hrepeni po nadnaravnem bivanju, nikakor ni pripravno, da bi je predstavljali v čutni obliki, kar bi bila nekaka ironija. — Glavna krščanska čednost je ponižnost, ki ljubi skromno obleko, ki zameta vsak sijaj in je torej umetnosti čisto tuja.

* * *

Ogledamo si lahko še nekatere modre izreke o tem predmetu, s katerim so blagovolili naši nevednosti na pomoč priti oni možje, ki strešajo razprave kar igraje iz rokava. Ti še vedno vlečejo na dan staro filozofiško šaro, katero so drugod uže davno vrgli v ropotarnico. Na prvem mestu mej njimi je dr. Mahnič, slovenski filozof par excellence, kakor ga imenuje nepristranski «Kamnar».

V svojem spisu «dvanajst večerov» piše v drugem «večeru»: Vsako bitje ima tri lastnosti, da je resnično, dobro in lepo, — znana ona trojica: «das Wahre, Gute und Schöne». Ta način izraževanja je jako nevaren, ker prav lahko zapelje do mnenja, da so resničnost, dobrota in lepota identiške. Res je sicer, da mej predmetom in subjektom lahko vlada trojno razmerje, ker more biti objekt izpoznavanja, poželjenja ali volje in pa estetiškega naziranja. Iz tega pa še ne sledi, da mora biti vse, kar je resnično in dobro, tudi lepo. Vsaka stvar v naravi je resnična, ker je v njej spojena mnogovrstnost v jednoto, ker se v njej vse posamezno ozira na smoter in je potemtakem popolnoma utemeljeno, dobra je vsaka stvar, ker vse služi jednoti ali svojemu namenu, lepota pa je posebna prednost, in marsikaj, kar ima na sebi prvi dve lastnosti, je le člen lepe celote. Jednota in mnogovrstnost

tvorita vsako stvar in provzročata, da je resnična in dobra, lepote pa iz tega ne moremo izpeljavati; obratno je pa vse, kar je lepo, tudi resnično in dobro, ker tudi pri lepoti mora vse služiti svojemu namenu in je tudi v njej vse utemeljeno.

Če bi bili resničnost in lepota identiški, morala bi biti vsaka stvar v naravi lepa, kar pa nikakor ni res. Taki nazori nas prav lahko privedejo do napačne teorije.

Ravno na tej identifikaciji resničnosti in dobrote z lepoto je osnovana cela razprava dr. Mahnič. On (oziroma sv. Avguštín) trdi, da je raznoličnost v jednoti pogoj lepote. To naravnost ni res. Če se mnogovrstni deli zlagajo v jednoto, nam to zlaganje ugaja, vendar pa iz tega še ne sledi, da nam raznoličnost v jednoti sama ugaja; zato je še treba dopadljivih oblik. Smotrenost sama še nikakor ne tvori lepote. Posamezni deli se lahko združijo v jednoto, vendar pa ni treba, da je rezultat tega združenja dopadljiv in naj bo jednota še tako trdna. Notranja popolnost kake stvari še nikakor ni vir lepote. Stvari niso zato lepe, ker se v njih kaže raznoličnost v jednoti, ampak le takrat, če imajo lepe oblike.

Pri stroji n. pr. se združijo vsi deli v jednoto in stvorijo skupen učinek in vendar bi estetiško naobražen človek priložil stroju vsak drug predikat prej kot lepoto. Lep bi potemtakem ne bil samo roman, pesen, drama, kip, ampak vsaka znanstvena razprava, stroj in sploh vsak drug izdelek; na svetu bi bilo umetnikov mnogo več, kakor jih je sicer. Tudi najbolj zamotani in najpopolniji organizem je lahko do cela neestetičen. Živali najnižje vrste so gotovo bolj razvite in imajo umetnejši organizem, kakor najbolj razvita cvetlica; in vendar se ne bo nihče pomišljal, katerej bi dal prednost glede lepote. Dr. Mahnič sicer meni drugače, pa bržkone nima dosti somišljenikov. Dá, na ta način bi morale vse stvari biti lepe, tudi najostudnejše, ker kažejo raznoličnost v jednoti in grdoba, ki je lepoti vendar ravno nasprotna, bila bi samo relativen pojem: stvar bi bila le v primeri z lepšo grda, sama po sebi bi bila lepa.

Dr. Mahnič pa v «četrtem večeru» predmete glede lepote naravnost klasifikuje (kar je jako drzno početje), ko pa skušnja njegovo trditev opovrže, skuša se v «petem večeru» rešiti z raznimi izgovori: «ne tajim sicer, da se v nekaterih bitjih razodeva posebno lepota, v drugih pa dobřota». To se pravi ravno toliko, kakor svojo prejšnjo trditev zavreči in sicer na jako najiven način. Da pa stvar dobí vendar nekoliko lepše lice, pa krivdo zvrne na organ, s katerimi predmete opazujemo; naše oči so toliko slabe, da lepote, ki v predmetih tiči, ne vidijo. Mogoče pa bi bilo, da bi tudi najbistrejše oko in najostrejše

um ne zasledil na nekaterih predmetih nobene lepote. Organizem cvetličin nam je približno v isti meri znan, kakor organizem prasetov in vendar imenujemo cvetlico lepo, prase grdo. Če bi bila cenitev lepote odvisna od poznavanja organizma, morali bi dosledno lepoto prasetu pripisovati v tolikej meri, kolikor poznamo njegov organizem in ravno tako cvetlici. Ker je naše znanje v obeh slučajih skoro na istej stopnji, morali bi prasetu pripisovati večjo lepoto, kakor pa cvetlici in ne ravno narobe, če bi bila jednota v mnogovrstnosti znak lepote. Čim bolj bi se naše znanje popolnjevalo, tem lepše bi se nam moralo zdeti prase in cvetlica tem grša, kar pa nikdar ni mogoče. Sodba bi ostala vedno ista, in zakaj? Zato, ker lepota ni odvisna od mnogoličnosti, ampak jedino le od oblik, katere smo zgoraj naveli.

Dr. Mahnič tudi trdi, da umotvor brez višje ideje nima nobene posebne vrednosti, kar se vse lepo sliši, s čimer se pa nič ne razloži. Za estetiško preценjevanje nima to nobenega pomena, pač pa, če imamo kako drugo vrednost v mislih. Če kdo prisoja umotvoru radi tega večjo vrednost, ker izraža to ali ono idejo, tedaj je iz estetiškega stališča materialist. — Če je ideja vir kake posebne lepote, mora biti njena lepota opravičena in po smislu prejšnje trditve morali bi zopet imeti idejo, katero prva izraža in po kateri se njena lepota ceni, in to vedno dalje v neskončnost, kar je posledica vsake «petitio principii». Ideja se mora istotako, kakor vse drugo, podvreči estetiškim zakonom, če naj bo lepa.

V «osmem večeru» piše dr. Mahnič, da umetnost ni sama sebi namen in da je nasprotna trditev panteistiška. — To se pravi stvar prav sofistiško zavijati. Umetnost, torej tudi umetnik, ničesar ne trdi, ničesar ne zanikava; ona se ne briga za to, ali predmeti v resnici bivajo ali so pa izmišljeni. Umetnik ustvarja iz notranjega nazora, ker mu stvarjenje umotvorov dela veselje. Človek, ki je za lepoto količkaj občutljiv, skuša vse olepšati, brez kakega posebnega namena. Slikar se z vso gorečnostjo uda svojemu poklicu, zato ker ga veseli lepota v obrisih in barvah in ne zaradi kake posebne ideje. Iz navdušenja za idejo še nikdo ni postal umetnik. Ravno tako vleče glasbenega umetnika lepota zvokov, ne zaradi ideje, katera se morebiti v njih izraža, ampak zaradi soglasja, katero jih véže. Pesen nam ne ugaja zaradi tega, ker doseže nek gotov namen, ampak ker je zveza posameznih mislij in čutov dopadljiva.

Umetnost zahteva prostost. Še le tedaj, če si odpočije od resnega dela in truda, če pozabi svoje namene in naklepe, more se človek udati vživanju, katero mu nudi umetnost. Pri tem nima drugega namena, kakor da svoj duh prijetno zabava in krepi. Zgodi se lahko, da se

mora umetnost umakniti resnemu življenju, vendar pa se trdovratno upira, se jo hočemo porabiti kot sredstvo, kajti ona je svobodoljubna. Povsod, kjer na videz služi umetnost kot sredstvo v dosego kakega namena, pokaže se, da ni neobhodno potrebna, da je celo postranska. Človek skuša vse olepšati: svoje stanovanje, ne za to, da bi zložneje bival, svoj vrt, ne za to, da bi mu več sadu prinašal, tudi službo božjo, pa ne ravno zato, da bi se s tem pobožnost povišala, katero umetnost celo moti, ker obrača pozornost nase.

Umotvor ima isti namen kakor lepa roža. Namen njenega bivanja ni, da prinaša človeku sad, ampak da razveseljuje njegovo oko in krasi naravo. Če se nahaja v njej strup, lahko se iz raznih ozirov odstrani, kakor tudi umotvor, če je nevaren, za nravnost; vendar pa to ni neobhodno potrebno. Najlepše rastline in najlepše živali so najmanj rabljive in prinašajo najmanj koristi; človek se še celo ne upa lepих stvari poslužiti v vsakdanjo rabo. Narava sama naznanja na glas v svojih delih, da je lepota prosta in da opravičuje svoje bivanje sama po sebi in ne, ker služi gotovemu namenu. Če se pa že v kakem slučaju poslužuje človek umetnosti kot sredstva, nahajajo se vendar umotvori, kateri so temu namenu čisto tuji, in ki ravno s tem spričujejo, da je zunanji namen lepoti nebistven in tuj. Kdor zahteva, da naj se umetnost omeji v gotov namen, tega duh je omejen. Lepota je takorekoč neka tuja prikazen, ki prekrši navadno zvezo sredstev in namenov. Naj bo namen še tako vzvišen, umetnost ni ravno prisiljena, po njem se ravnati ter svobodeljubnost ni zanjo noben madež. V vsem leposlovju so oni proizvodi najizvrstniši, kateri nimajo nobenega izrečnega zunanjega namena; proizvodi, ki imajo kako tendenco, so manjše vrednosti.

Umetnost nima drugega namena, kakor to, kar jej je bistveno in to je jedino lepota. Ta trditev pa ni nikakor panteistiška; bila bi pa, ko bi bil človek samo umetnik in nič drugega. V tem smislu ima Schiller prav, da je lepota predmet nagona k igranju.

Temu se tudi ne moremo čuditi. Jedino polje umetnosti so razmerja in ugodne oblike, snov je pa ravno nemerodajna. Če se pa od umetnosti zahteva, da mora predstavljati ta ali oni predmet ali idejo, navežemo jo ravno na snov in če njeno vrednost po vsebini sodimo, ravnamo ravno nasprotno, kakor bi moral ravnati pravi kritik.

Vsekako se pa od umetnosti ne more pričakovati, da naj človeka poučuje v dobrem. Umetnost in nravnost sta čisto dispartni. Kakor o nravnosti ne moremo reči, da je njeni namen, podajati nam pravila in navode k umetnosti, ravno tako brezmiselna je trditev, da ima umetnost namen podajati nam nravstvene nauke. Moralista in umetnika moramo natanko razločevati. Jeden in isti človek je lahko umetnik in ima zra

ven namen podučevati in uplivati na nravnost, toda tega ne stori kot umetnik ampak kot moralist. Predmet nravoslovja je volja in razmerja mej njenimi posameznimi pojavi. Nravoslovje izpeljuje in pojasnuje nravne zakone in podaje za posamezne slučaje nauke. Umetnost in nravoslovje se pečata s svojimi predmeti popolnoma različno. Nravoslovje nam podaje splošne nauke, umetnost pa čisto konkretne položaje. Ta ima tudi veliko širše polje, soglasje sploh, naj se nahaja na predmetih katerihkoli, in zahtevati od nje, da naj bo nravnost njeni namen, je ravno toliko, kakor da naj bo mal del celega smotra celi smoter. Umetnost je z nravnostjo v čisto drugačej dotiki, kot nravoslovje. Za umetnost ima nravnost le pomen, ker je soglasje,* nravoslovje nam pa kaže nravni red kot nekaj, kar se mora vresničiti, kateremu smo dolžni pokoriti se, dočim soglasje pri drugih predmetih lahko izostane.

Umetnost pa vse jedno lahko na človeka vpliva in ga blaži in če je prosta, še bolj, ker je človek veliko menj pristopen pouku, če zapazi namen. Umetnost preveva harmonija in če se človek prepusti njenemu vplivu, se tudi harmoniško razvije. Umetnost igraje vzgaja in lika človeka in taka vzgoja je najboljša.

Kar pa dr. Mahnič piše o Preširnu, je z njegovega stališča popolnoma umevno, vsejedno se pa mora taka obsoja z odločnim zaničevanjem zavrnuti. Njemu mora biti prava ljubezen seveda le v spodtiko. Da pa ne ponavljam vsega, kar sem o tej stvari že omenil, pristavim le toliko, da nenraven čin poniža človeka v očeh vseh plemenito mislečih ljudij, česar se o ljubezni ne more trditi. Kdor hoče v tej stvari soditi, naj le svojo pamet vpraša, samo pamet. Seveda če je človek od kake druge strani razsvetljen, potem mu je to, kar je člo, veku zdravega duha neumevno, popolnoma mogoče. Radi nezvestobe, radi lomljenja dane obljube ali radi zvijačnosti in brezobzirnosti glede tuje usode vsakoga zadene obsodba, ne pa radi razmerja samega. Ljubezen je ravno čisto naravna prikazen in vsakdo, ki je prost pred sodkov, smatra jo kot tako. — Pač pa se da s praktiškega stališča, bodisi glede osebnega blagostanja, bodisi glede višjih smotrov marsikaj proti ljubezni navesti in kdor je praktiški tudi v ljubezni, ta se nima bati za svojo osebo. Jedino to bi se torej moglo očitati Preširnu, da v ljubezni ni bil praktiški. Večkrat se pa zgodi, da se z očitanjem izreče neradovoljna pohvala in tako tudi tukaj. Poezija izključuje vsako vsakdanjost in vse namene take vrste in ravno radi tega jej je tudi ljube-

* S tem še ne odobravamo Herbartovih nazorov, po katerih je vir nravnosti estetiško dopadanje.

zen brez ozira na vnanji položaj najljubša. Kdor torej pesniku očita tako ljubezen, očita mu, da je v svojem čutenji pesnik in ne navaden vsakdanji človek.

Omeniti moramo tudi, da razum sam nikakor ne izpoznava lepote, ker pri razumu ne moremo govoriti o nikakem ugajanju; razum spoznava le resnico. Kar je lepo, to nam ugaja in iz tega še le sklepamo, da je lepo. Razum ima tukaj le podrejeno ulogo, kolikor namreč pomaga, da nam je predmet znan. Čuvstvo torej nam subjektivno, t. j. glede poznavanja naznanja, ali je predmet lep ali ne. Ko bi bil človeški duh razdeljen v samo čutnost in razumnost, ne bi imeli o lepoti pojma. Torej je tudi v tej točki Mahničeva trditev napačna.

Dr. Mahničeva razprava je pisana sicer spodbudno, toda v filozofiji se z lepimi frazami in avtoritativnim nastopanjem ne izhaja.

(Dalje prihodnjič.)

Vestnik

III. občni zbor slov. ferijalnega društva «Sava» v Ljubljani dne 1. septembra 1894. Sijajnemu prvemu in deloma tudi lanskemu občnemu zboru v Kranji sledil je dne 1. septembra t. l. jako pičlo obiskan izredni občni zbor v društvenih prostorih v Ljubljani. Zbor se je moral sklicati kot izredni, ker redni na 18. avgusta t. l. določeni občni zbor ni bil sklepčen. Kljub vsem naporom pa tudi za izredni občni zbor ni bilo mogoče vzbuditi niti približno toliko zanimanja kakor za prva dva, tako, da se je moral shod vršiti v navzočnosti 11 članov.

Vspored III. občnega zbora v glavnih potezah označen bil je sledeči:

Ob 7. uri zvečer otvori predsednik-namestnik stud. iur. Josip Prevc zborovanje, pozdravi vse došle člane in predstavi magistratnega komisarja g. Robido.

Na to utemeljuje sklep osrednjega upravnštva, ki je bilo prisiljeno sklicati izredni občni zbor, ter žaluje konstatuje, da zanimanje za društvo, ki je bilo s toliko navdušenostjo pozdravljeno in ustanovljeno, od dne do dne čedalje bolj umira, čemur je ravno današnji občni zbor najžalostnejši dokaz. To je bil tudi vzrok, da društvenega delovanja v drugem letu njegovega obstanka niso spremljali zaželjeni uspehi. Krivda pa leži na drugi strani v ustavu društva samega, ki — kakor je preteklost dovolj jasno pokazala — nikakor ne pospešuje njegovega razcvita. Odbor je po močeh skušal prikrivati na zunanje ta razpad in društvo je bilo pri večini narodnih slavnostij zastopano. V interesu društva in njegova jedina rešitev pa sta zopetno obujenje dijaške samozavesti ter korenita preosnova društvenih pravil.

Stud. ing. Josip Mazi, ki je v drugi polovici društvenega leta poleg blagajnikovega prevzel tudi še tajniški posel, oriše na to v kratkih a značilnih potezah tek drugega upravnega leta. Brez ovinkov konstatuje rapidno nazadovanje, ki se najboljše zrcali v tem, da se od navoda za leto 1893/94

kljub volji in trdnemu namenu odbora še ni mogla niti jedna točka izvršiti povoljno. Društvo je sicer obdržalo isto zunanje lice, a to mu je bilo le na kvar in oviralo uspešno delovanje. Podružnice so se sicer osnovale, a niso dajale potrebnih poročil; prostovoljni darovi za društveno bandero so se nabirali, a denarja ni dostajalo za mnogo potrebnejše stvari; iz istega vzroka se je morala opustiti tudi izdaja zbirke dijaških popevk in sijajni ples o božiči l. 1893.

Kljub temu pa je bilo društveno poslovanje še dosti redno. Odbor je imel tekom leta 10 sej, poleg tega so se vršila še tedenska posvetovanja na Dunaji in v Ljubljani. Odposlalo se je 138 spisov, prejelo pa 80 dopisov in poročil, razven tega šteje društveni arhiv množico za društvo važnih listin in dve knjigi, namreč »spomenico« bratske »Slovenije« in g. skladatelja Vaupotiča zbirko čveterospevov.

Društvo je bilo zastopano pri vseh narodnih slavnostih in v dopisni zvezi z večino slovanskih akad. društev. Članov je štelo društvo v II. upravnem letu 120 in sicer 4 častne člane, 14 ustanovnikov, 49 starašin in 49 rednih članov.

Pri sklepu poročila premotviral je še isti vzroke, radi katerih društvo s takim impozantnim številom članov ni moglo uspevati. Poleg zunanje razdelitve poudarjal je zlasti malomarnost in pomanjkanje naudušenja pri posameznikih, poleg tega pa tudi dejstvo, da so se v društvo sprejemali člani, ki se niso mogli odzvati svojim dolžnostim ter pojevanje one vezi mej rednimi člani in društvenimi starešinami, katera jedina more društvo pripeljati do cilja.

Isti prečital je na to blagajniško poročilo, ki ni bilo nič veselejše od prejšnjega in izrekel nado, da tudi tu more le stroga disciplina popraviti, kar je zakriviljeno.

Med tem došli starešina »Save« g. dr. Pirc pojasni stališče starešinskega sveta glede važne odborove zadeve.

Temu sledilo je poročilo stud. ing. Mazija kot ljubljanskega upravnika o delovanji ljubljanskega okrožja.

O gorenjskem okrožju pa je poročal stud. ing. Josip Omersa, kateremu povzamemo, da je gorenjske okrožje tekom zadnjega leta imelo tri shode in sicer 24. septembra 1893 in 1. aprila 1894 v Kranji, 5. avgusta 1894 pa v Škofjiloki ter tri zadruge, od katerih pa je bila le jedna organizovana.

Od drugih okrožij niso došla žalibog nikaka poročila. Cand. iur. Vencajz predlaga z ozirom na korist društva, v katerega interesu gotovo ni, če se pospešujejo interni razpori, odstopajočemu odboru zasluženi absolutorij, ktereга zbor jednoglasno podeli.

Nadalje se sprejmeta jednoglasno resoluciji tičoči se obveznega borenja in obveznega vdeleževanja občnih zborov.

Slednjič sklene zbor na predlog stud. iur. Prevca podati prihodnjemu odboru navod, da prenaredi primerno društvena pravila in poslovnik ter prenarejene predloži v odobrenje občnemu zboru, ki se ima vršiti o božičnih počitnicah, na predlog cand. iur. Vencajza, pa se istemu poda kot navet ustanovitev fonda, v svrhu lažje udeležbe narodnih slavnostij od strani društva!

V novi odbor so voljeni: Predsednikom: Vladimir Ravnihar cand. iur.; Podpredsednikoma: Filip Gorup, cand. phil., Kokalj Vekoslav, cand. iur.;

Tajnikom: Tušnik Viktor, stud. iur.; Blagajnikom: Mazi Josip, stud. ing.; Odbornikom: Zwitter Davorin, cand. iur., Omersa Josip, stud. ing., Oražen Ivan, cand. med., Gruntar Rudolf, cand. iur., Prevec Josip, cand. iur., Prevec Valerijan, cand. iur., Deo Oskar, cand. iur., Bizjak Vekoslav, stud. iur., Vencajz Janko, cand. iur.; Preglednikoma: Toporiš Ivan, cand. iur., Volk Franc stud. mont.

Izvoljeni predsednik cand. iur. Ravnihar pozdravi nato še jedenkrat zbrane «Savane» izraža željo, da bi prihodnji občni zbor vzbudil več zanimanja kakor današnji in zaključí zborovanje ob polu enasti uri zvečer.

V številki 200 «Slov. Naroda» je odborova izjava dijaškega podpornega društva «Radogoj», ki se obrača zoper borenje in sabljanje mej slovenskim velikošolstvom, in katera koncem pravi, da «Radogoj» ne bo podpiral dijakov, ki bi se udali tej «razvadi».

Slovenski velikošolci zbrani dne 1. septembra t. l. v Ljubljani izjavljajo, da «Radogoj» nima pravice, vtikati se v privatne razmere akademikov, ki se znanstvenega učenja in napredka nikakor ne tičejo. «Radogoj» je dolžnost, da oddaja po svojih pravilih nepristransko velikošolcem podporo, katero je prejel od naroda, ne da bi se oziral na druge razloge kot revno, učno spričevalo in resnično potrebo. Zato pa od «Radogojev» gmotne podpore neodvisni velikošolci odklanjamo in obsojamo to poseganje v privatne razmere dijaštva. Ne samo, da ni lepo, da upnik od svojega dolžnika zahteva kaka posebna obsequia et reverentiam; s takim postopanjem «Radogoj» krati velikošolcem akademiško svobodo — in zoper to se zavarujemo z vso odločnostjo.

«Radogojev odbor» povzdignil je svoj glas proti «borenju ali sabljanju», ko se vrše menzure iz gole svaje (jako dobro; vendar, da bi bili prepričani, prosimo v dokaz par takih menzur, zadovoljimo se pa tudi z jedno jako radi) in se celo v «Sloveniji» sklepa o tem, jeli vsak društvenik zavezan boriti se ali ne? «Sl. Narod» bi tukaj vendar lahko posnemal resnično dobropoučenega «Slovenca», ki naravnost trdi, da je borenje pogoj za vstop v «Slovenijo»; to je dosta bolj radikalno, dasi bi tudi amica veritas imela tu svojo besedico. — Glede «Radogojev» izjave spregovorimo le v toliko, kar se cela stvar tiče «Save». Ko je prišla ta izjava na svitlo v našem prvem glasilu ter se očitalo borilcem, da delajo le zgago in razpor ter se zažugala kazen, pričakovali smo, da se dvigne kak starešina ali ustanovnik «Save» in zastavi svoje pero v brambo akad. borilcev. In to s polno pravico, saj je «Sava» borilno društvo, saj so govorili starešine jako bojevito na jednom zadnjih okrožnih shodov v Ljubljani ter naravnost trdili, da je naša dolžnost nastopiti z mečem proti «Carnioliji». Nobeden starešina ni imel takrat pomisleka proti borenju. A kaj vidimo danes? Tudi pri «Radogoj» in «Sl. Narodu» so starešine «Save» in ti so sedaj drugih mislij; kako se to ujema s § 167 Savinega poslovnika, kjer je posebna dolžnost starešin čuvati, da se čast društva ohrani, in kako se bo ohranila brez borenja?!

Čudna prognoza! Kdo bo še hotel prevzeti brez dvojbe jako prijetno nalogo, da bo nesel prodajat svojo kožo v rešitev časti svojega naroda, če ga za to obsoja in kaznovati skuša isti narod? Moreš li biti pod temi pogoji še navdušen za slovensko trobojnico? —

Slovensko dijaštvo pa borenje in «Radogoj». Ko je «Slovenija» kot akademiško društvo izvolilo si v znamenje trobojni trak, uže tedaj so se, kakor nam pričajo zapisniki tedanjih zborovih obravnjav, čuli mnogi pomisleki proti temu, vzdignilo se je uže tedaj vprašanje o obveznej satifakciji. Stvar se ni nadalje reševala, a ta zamuda kaznovala se je ostro, ko so kmalo potem dvema novincema v Pratru strgali burši trak raz prsi. — Dotičnika je sicer društvo izobčilo ter se s tem indirektno izreklo za satisfakcijo. Pritožilo se je sicer pri rektorju-profesorju bogoslovja, a pritožba ostala je brezuspešna, rektor zavrnil jih je na dijaški običaj za pridobitev zadoščenja žaljenej društveni časti. — A v «Lj. Zvonu» oglasil se je prof. Stritar, trpko obsojal nebržnost onih dveh članov, kazal, da bodi dijaku trak svet, da ga brani z mečem v roki, s svojo srčno krvjo vsake oskrunitve. Taki žalostni primeri se sicer niso več dogodili, dijaki postali so previdnejši, — a sramota tlela je ne le sovremenikom, temveč tudi potomcem društvenim v srcu. — Jako delaven, a zmeren in miroljuben društvenik je v dogovoru z mnogimi tovariši zasnoval 1889/90 privatno poučevanje v borenji, ustmeno in pismeno izjavili so dotičniki v društvu nasproti napadom nasprotovalcev, da je to povsem privatna zadeva, da nimajo nikakor namena, upeljati v društvu borenja ali celo menzur. In dasi je bila to istina, nasprotstvo ni utihnilo, vendar je postajalo vedno manje, in dve leti pozneje zasnovali so drugi člani v društvu «borilni klub.» — Navdušenje za idejo je vedno bolj rastlo, in izrek, «mi bi branili čast, ko bi nam jo kdo oskrunil, mi bi pokazali Nemcem, da imamo pogum, ko nam oni oporekajo, da ga nimamo,» je iz ust društvenika, ki je pozneje postal ustanovitelj in pravoritelj za «Danico» in to, kar mu morajo priznavati vsi, ki ga poznajo, iz resničnega prepričanja za istinitost idej. In vendar je on sprejel menzuro, — ali jo je tudi izbil, ni mi znano. Odslej vežbala se je večina udov v borenji. Bilo je tudi nekoliko prask, zlasti s «Carniolci», — kajti «Carniolia» in «Sava» bili sta si v domovini v vsem svojem nastopu preveliki nasprotnici — da bi ostalo brez posledic. «Sava» je torej uvedla obvezno borenje — «Slovenija» pa ne; vendar pa sme in mora tudi ona zahtevati, da njeni člani branijo trak in društveno čast. Saj je to pogoj za njeni obstanek

Kakor smo videli, uzroka nasprotstvom ni toliko v dunajskih, kakor v domačih razmerah. V občē dunajski burši niso tako nasprotni Slovanom kakor n. pr. v Gradcu, kjer v svoji tevtonski besnoči napadajo druge ter so prisilili «Triglavane» in «Ilirce» da so se morali po dijaških običajih braniti pogosto proti njim z orožjem v roki.

Kako pa sodijo v občē o dijaških menzurah? — Gotovo nikjer toliko ne pazijo na neomadeževano čast posameznika, kakor pri častnikih — in vendar je pogoj za častniško dostojanstvo tudi v rezervi, da dotičnik ne zavrne zadoščenja. Ako se celo dvoboj smatra potrebnim, koliko bolj nedolžna menzura! — Dijaški običaji so bili vedno in povsod znani in v rabi, dasi oblastnije prepričijo in eventualno kaznujejo menzure, vendar jih indirektno priznavajo s tem, da priznajo dijaške zaveze.

In pred kratkim šele je rabi Bloch v svojem listu tožil, da židovski dijaki zato ne uživajo nikakega ugleda, ker se ne bore ter ne stavijo v bran ter želel, da se širi in uvede mej njimi v obče satisfakcija, češ, le potem priznali jih bodo arijci svojim pravim kolegom. — In z zaščitjem je bilježil pozneje vest, da «Kadimah» goji borenje.

Nikdar nismo bili zato, da bi bilo borenje in menzura pogoj za društvenike, kakor pri Nemcih, da bi se bilo samo obligatoriško, da bi to postalo sport v Slovencih. Ne! In ako nekateri to žele in store, stavili smo se in se bomo temu odločno v bran. Zahtevati pa se mora, da kdor nosi trak, nosi ga vredno, brani ga, ali pa nikdar ne stopi v dijaško društvo. Ali je mar dijaku bolj v čast poulično pretepanje, ki se je uže tudi svoječasno uvedlo, ko so bile «krvave bitke» po raznih gostilnah?

«Radogoj» pa je izjavil ravnokar, da nikdo njegovih podpirancev ne sme gojiti borenja. Mi smo in bomo vedno priporočali «Radogoj» istotako, kakor dunajsko podporno društvo in graško dijaško zalogo, — ker smo uverjeni o njih potrebnosti in dobrodelnem naporu za slov. dijaštvo. Ali ker ima uprav «Radogoj» namen, podpirati dijake, o katerih sodi, da bodo svojedobno vredno delovali v prosep svojega naroda, pomisli naj, ali pričakuje to bolj od onih, ki uže kot dijaki nečejo trpeti sramotenja slovenskega imena, ali od onih, ki se skrivajo, boječi se priznati svoj rod in svoje mišljenje. Nadalje: «Radogoj» osnovali so slovenski naprednjaki, klerikalna stranka ni dala niti solda, in ali hočejo mar zdaj podpirance odvrčati od napredne «Slovenije» ter jih prisiliti k vstopu v «Danico?» ki glede svojega «kolicizma» ne sme trpeti boritev? Res da je tudi ona uvedla slovenski trak, ter morala prestati zaradi tega celo mnogo ovir in nasprotstva oblastnij — zato pa smo radovedni, kako bodo društveniki branili ta svoj znak, ko jim bodo vezane roke. «Savani» in «Slovenijani» pridobili so si z borenjem ugled in spoštovanje mej nasprotniki. «Daničarji» so lahko prepričani, da jim zlasti «Carniolci» ne bodo prizanesli, ter da bodo morali ali izneveriti se principu, ali pa trpeti sramoto; kajti kaj bi opravili s pritožbo, uči jih zgodovina «Slovenije». — Morda pa hoče «Radogoj» sploh prepovedati ustov v dijaška društva? A kako je to v soglasju z njegovim namenom? Iz indiferentistov tudi «Radogoj» ne bo napravil dobrih domoljubov. Nečemo reči, da bi morali biti kričači, ne, ti so najslabši, — a morali bi imeti živo domoljubje, ter pokazati je tudi v dejanji. Ta «Radogojev» ukrep zdi se nam zelo neprimeren. Gotovo ima društvo pravico staviti pogoje za podporo, a pogoji vender ne bi smeli biti za društvo sramotni. Upamo, da prekličje ta svoj sklep ter ga modifikuje v toliko, da prepove vsako nepotrebno izzivanje, kar naj bi sploh mej dijaki ne bilo nikdar v rabi ter se ima le obžalovati, — da odtegne podporo onim, ki bi bili zapleteni v borilne zadeve, ako ne dokažejo, da so ravnali pod uplivom «višje moči», ali jih sploh ne dopušča, da pa ne omejuje in zabranjuje povsem dijaškega druževnega življenja. — «Radogoj», ki naj bi našel le še več podpornikov, a tudi vrednih podpirancev, ki bi pozneje ne pozabili svojih dolžnosij — kakor se bojimo o nekaterih, in kakor to kaže n. pr. v predzadnji števi. priobčena notica o ruskem podpornem

društvu — «Radogoj», pri katerem se je tako krasno označila prijaznost in skrb za materialno stanje slov. dijaka — on naj nikar ne skuša v njem zamoriti duha in čuta za občedijaško čast in dostojnost. Radivoj.

Veselica slovenskih in hrvatskih abiturijentov vršila se je dne 14. avgusta v Ljubljani jako slovesno. Ker je «Sl. Narod» prinesel zelo točno poročilo o njej, omenjamo le, da so bila zastopana akad. društva «Sava», «Slovenija», «Tatran» in «Hrvatska» in da so posamezni zastopniki teh društev želi burno odobravanje za svoje govore.

Na slovenskih gimnazijih je bilo sledeče število dijakov.

	l. 1892.		l. 1893.		l. 1894.	
	dijakov	Slovencev	dijakov	Slovencev	dijakov	Slovencev
Ljubljana, višja :	564,	430,	620,	490,	644,	510,
» nižja :	344,	344,	357,	357,	388,	387,
Rudolfovo, višja :	204,	194,	197,	189,	174,	161,
Kočevje, nižja :	95,	8,	96,	6,	93,	5,
Celje, višja :	345,	219,	377,	242,	*)	
Maribor, višja :	297,	185,	336,	215,	374,	250,
Ptuj, nižja :	103,	50,	101,	50,	97,	52,
Gorica, višja :	390,	178,	408,	176,	393,	176,
Trst, višja :	411,	82,	365,	76,		
Kopr, višja :	248,	?	237,	?		
Pulj, višja :	88,	11,	91,	12,		
Celovec, višja :	418,	66,	413,	59,		
Beljak, višja :	191,	21,	184,	20,		
Št. Pavel, višja :	151,	18,	166,	22,		
Skupaj torej :	3849,	1810,				

Če vzamemo za l. 1894. aritmetiško srednico — kar je pa gotovo še premalo — dobimo za tekoče leto 1975 slovenskih gimnazijcev; glede na nevštevši Kopr in na vedno večje dijaštvo smemo reči, da jih imamo letos 2000.

Prof. vit. Zhissmann, dvorni svetnik, umrl je nagloma 4. sept. t. l. star 74 let; na sprehodu v Schönbrunn zadela ga je mrtvoud. Rojen Ljubljčan dovršil je juridiške študije na Dunaji ter postal l. 1828 tudi doktor modroslovja. Šele tedaj je bil imenovan suplentom na tržaški drž. gimn. 1852 profesor na terezijanskej akad. dunajski, potem izvanredni in 1871 redni prof. cerkvenega prava; bil je tudi dvakrat dekan in jedenkrat rektor. Užival je veliko zaupanje ter bil poklican 1867 za učitelja prestolonasledniku Rudolfu. 1873 je bil imenovan honoris causa doktorjem prava, 1871 dobil je vitežki red železne krone III. vrste in plemstvo ter 1881 dostojanstvo dvornega svetnika. Stopivši v pokoj bil je vodja cesarske fideicomisne knjižnice. — Spisal je mnogo znanstvenih knjig in razprav. Dasi politično indifrenten, bil je Slovencem zelo naklonjen, ker je prišel kot oskrbovatelj Knaflovih ustanov mnogo v dotiko ž njimi. V. m. p.

*) Nam je neznano

O nepatriotiskem mišljenju nekaterih dijakov govoril je deželni namestnik nižjeavstrijski, grof Kielmannsegg, povodom promocije dveh juristov «sub auspiciis» 7. avg. t. l. Dasi se je po vsem opravičeno lahko reklo «dunkel ist der Rede Sinn», vendar so židovski listi takoj obrnili vodo na svoj mlin ter dolžili nemško nacionalne dijake, nekateri celo vse demonstrante proti prof. Nothnagelu, kot one, ki so izzvali ta govor. Odločen upor našle so besede g. vladnega zastopnika v «Deutsches Volksblatt». Mi bi le želeli, da bi g. grof, ko se je uže čutil poklicanega govoriti o tej zelo kočljivej zadevi, imel vsaj toliko poguma, da bi naravnost povedal, kaj misli, in se ne skrival v nedoločene temne izraze. Da nemški nacionalci sem ter tje pretiravajo svojo velikonemško mišljenje, ne da se tajiti, da bi pa baš sedaj zaslužili to lekcijo radi Nothenagelovih izgrediv, zdi se nam neumestno. Patriotizem in sužnost židom hvala Bogu, še nista identiška pojma. —

V Gradcu zborovali so v avgustu odposlanci društva za katol. vseučilišče, večinoma duhovniki. 22. bila je slavnostna skupščina, pri kateri je referoval jurist Kronberger o ukrepah akad. podružnic. Deželnega glavarja namestnik, kanonik Winkler, navduševal je navzoče za idejo. — Nam Slovencem je še toliko pridobitev za obstanek našega naroda potrebnih, da bi nam pač ne smelo preostajati niti denarja za šport — ustanovitev nemške «katoliške» univerze, katero bi bili avstrijski katoliški škofi pri svojih dobrih finančnih razmerah in pri večji navdušenosti za stvar uže davno lahko omogočili, mesto obremeniti teologe in narod.

Profesor Pachioni poklican je iz privatne univerze italijanske v Camerinu na vseučilišče v Inomostu, da se tam pomnože predavanja v italijanskem jeziku. «N. fr. Pr.» pravi, da se hoče s tem nekoliko poravnati krivica, ki se godi Italijanom, ter da imajo laška predavanja v Gradcu in Inomostu namen, uglediti pot popolni talijanski univerzi. — Privoščili bi iz srca pol milijonu Italijanov to pridobitev, ako bi nam bila vlada tudi tako naklonjena. Pa poldrugi milijon zvestih Slovencev sedaj niti misliti ne more na lastno vseučilišče! Saj nam niti srednjih šol ne privoščijo! Koliko krika in vika bilo je po listih radi gimnazijskih paralelk v Celji, kakošna nevarnost žugala je vsemu nemštvu zaradi tega! In ko se je storil pričetek oživljenja po krivici odpravljene gimnazije v Kranji, kako hitro je vladni list «potolažil» vznemirjeno nemštvo, da bo le na spodnji gimnaziji pouk slovenski, v gornjih razredih pa, ki se bodo sčasoma ustanovili, popolnoma nemški. In še to razupilo se je kot priboritev in koncesija nikdar zadovoljnim slovenskim rogoviležem. Pa prav se nam godi! Zakaj pa smo Slovenci tako potrpežljivi, zakaj gledamo mirno dan na dan napade na našo narodnost, katera «Slovenec» v svojej «brumnosti» zagovarja, pospešuje in potem se še čudi, da ga imenuje kdo brezdomovinca! In saj so naši «koaliranci» porok, da se nam tako dobro godi, da si niti boljšega želeti ne moremo. In v beli Ljubljani imamo tudi svoj deželni odbor, plamenom goreč za našo narodnostno gibanje itd. itd. —

Zakaj bodimo Slovenci antisemitje? Marsikak rojak staval mi je uže to vprašanje, češ, saj mej nami ni židov, čemu bi se toraj izražali proti njim? Za Boga, naj li čakamo, da bi se ugnezdili tudi pri nas? Izpoznavaj razmere na gorenjskih planinah, na Štajerskem in Koroškem ob slovensko-nemški meji, — izpoznavaj razmere po krajih, kjer pričenjajo židje z naseljevanjem, in videl boš, da tudi iz socijalnega, iz narodnogospodarstve-

nega stališča — enako kakor drugod — nam žuga židovska nevarnost. A preprečiti je treba uže spočetka, sicer bi bilo prepozno. Glavni uzrok pa je politiški moment. Židovsko časopisje je nam tako sovražno, ono nam s svojo perfidnostjo tako ogromno škoduje, da se moramo boriti na vso moč proti njemu. A to časopisje je mogočno, je razširjeno in uplivno. Ljudje, katerim so faktučne razmere neznane, verjamejo temu časopisju, oni se navzamejo sovraštva do Slovanov, oni nam ne priznajo naših pravic. — Kdo je kriv? Časnikar, ki jih je preslepil. Naši domači nasprotniki, mnogokrat naše narodne izdajice, pisarijo članke v te liste. Oni so torej glavni vir, toda ali bi si upali pisariti tako neistinoto, tako sramotilno, ako bi vedeli, da židovsko časopisje ne vsprejme drugih poročil, nego verodostojnih, nego onih, o katerih istinitosti se je prepričalo? — Občeval sem mnogo z izobraženimi Nemci, a tako krivih nazorov, jedino le iz časopisja navzetih — ne bi bil nikdar popreje pričakoval pri njih. Ko sem jim povedal in dokazal resnico, takoj opustili so nasprotstvo ter priznali pravičnost naših teženj. — In ako poleg vsega tega pridejo v poštev še mnoge osebne skušnje z židovsko nesramnostjo v občevanji — s sleparijo v kupčiji itd., kdo se bo čudil, da so me židi sami prestvarili v strastnega antisemita?

Zagrebsko vseučilišče dobilo je od cesarja dovoljenje, da smejo tudi ondi odličnjaki promovovati *sub auspiciis imperatoris*, katerega privilegija doslej to vseučilišče še ni imelo.

Vpisovanje na dunajski univerzi pričelo se bode letos, zaradi zborovanja nemških naravoslovcev v vseučiliškem poslopju, za jeden teden pozneje ter trajalo od 1. do 13. oktobra. Vse druge določbe glede pričetka semestra pa ostanejo v veljavi, zlasti je omejen rok za vlaganje prošenj za oprostjenje kolegnine na prvih 8 dneh v semestru. Tako javlja rektorski razglas.

Ruska vseučilišča imajo sledeče število dijakov: Moskva 3888, Kijev 2244, Petrograd 2225, Helsingfors 1895, Derpt 1650, Varšava 1335, Harkov 1200, Kasan 825, Odesa 555, Tomsk 405, torej skupaj 16202. Duhovne akademije imajo v Kijevu, Moskvi, Kasanu in Petrogradu; vseh dijakov je 800.

V Peterburgu se bode osnovala posebna medicinska fakulta za ženske. — Izmej dijakinj na raznih vseučiliščih je največ Rusinj in tem podala se bo prilika višje izobražbe v domovini. — Dasi nismo vneti za medicinski studij ženstva, vendar moramo s priznanjem bilježiti to pridobitev.

Francoske univerze so ženskemu studiju od l. 1863. sem pristopne. Leta 1868. bilo je na medicinski fakulti v Parizu 4, 1886. pa 119 dijakinj.

V Švici studovalo je l. 1892. v vsem 641 dijakinj.

Častni doktorat filozofije podelilo je vseučilišče v Halle povodom svojega jubileja grofici Caetani = Lovatelli v Rimu zaradi zaslug, katere si je stekla za izpoznavanje rimskih starin.

Na juridiški fakulti v Rimu dosegla je hči vseučilišnega profesorja, g. Ter. Labriola, doktorat isti dan s svojim bratom.

Ljubljanske uršulinke priporočajo v italijanskem brezverskem listu «Il Piccolo» svoj ponemčevalen zavod izrečno povdarjaje, da slovenščina ni obvezen predmet, nemščina pa učni in konverzijski jezik. — Ko so svoječasno naši klerikalci srečno preprečili višjo slovensko dekliško šolo, zatrjevali so, da nam jo popolnoma nadomešča samostanska šola v Ljub-

ljani. Kaj poreko pač sedaj, ko jih njih varovanke same tako očitno na laž postavijo? Slovenske šole pa vender nimamo, in to jim je dovolj!

Spominska plošča uzidala se je 18. avgusta v Cirknem znanemu matematiku, Franu vitezu Močniku, na njegov dom. — Dne 26. avgusta pa se je odkril z veliko slovesnostjo Cigaletov spomenik v Črnem vrhu in spomenska plošča v rojstnej hiši v Lomeh nad Idrijo. Pri obedu oglasili so se mej napitnicami in govori tudi slovenski akademiki, ki so v precejšnjem številu prisostovali.

Listek.

Nekoliko mislij o preosnovi sloven. časopisja. Slovenci smo majhen narod, imamo pa razmeroma preveliko število časopisov; in vender zopet nedostaje še marsikaterega potrebnega glasila. Časopisje je prevažen faktor, da bi ne obračali nanj vse pozornosti. Večine listov ni rodila potreba, temveč politiški, strankarski boj in prepir; unogi so si torej drug drugemu napoti. Tako le životarijo, a absorbirajo veliko denarja in časa, ki bi se lahko vporabil v boljše namane. Jeden sam list je lahko za polovico večji in kljub temu za polovico cenejši, kakor dva lističa istega smotra, ki si razdelita naročnike. Treba bi bilo torej pred vsem koncentracije, za vsako potrebo samo jedno glasilo; vsaka konkurenca je nepotrebna. — Dokler ne prejenja domači prepir, ki nas slabi in onemogočuje vsako uspešno delovanje, se zlasti v političkem oziru ne bo dalo skoro ničesar doseči. Ali pa res ni mogoče, da začno v domovini pošteno in trezno, — stvarno in ne osebno, soditi in pisati? Nesrečno Mahničijanstvo seveda bi moralo prenehati, ne smelo bi se povsod stikati za framazonstvom in brezverstvom; opustiti bi se moralo to, kar nas smeši pri razsodnih ljudeh. — Na drugi strani pa zopet ne bi se smelo prezirati zaslug nasprotnika ter se vedno dostojno braniti. Trezni, zmerni elementi, (in samo taki smejo biti voditelji narodovi), bi se lahko združili, nasprotstva bi se ublažila, pomirili duhovi; počasi bili bi jednega duha, in tedaj bilo bi treba žrtev od obeh stranij: — nekateri listi naj bi prenehali, oziroma se po potrebi prevstrojili. Le takrat je mogoč napredek. Pred vsem potreba nam je velikega političkega dnevnika za ves slovenski narod, ki bi prinašal vse slovenstvo zanimajoče članke in razprave, tirjal in branil pravice vsega slovenskega rodu, soznanjal nas pravočasno z vsemi važnimi dogodki, v prvi vrsti zadevajoče slovanske rodove, v drugi ostale narode; pridobiti bi si moral poročila iz prve roke, ne pa uporabljati večinoma škarij. — Potem bi izpodrinil nemške dnevnike, ki se nahajajo še povsod po javnih lokalih in družinah, — jasen dokaz, da nam sedanja dnevnika nikakor ne zadoščata. Saj sta pa tudi oba v prvi vrsti provincijalna lista, služeča kot organa dveh strank; in oba še daleč oddaljena od našega idejala. — Poleg tega ostali bi manjši dnevniki, zlasti meščanskim in srednjim stanovom potrebni; po jeden za Kranjsko, vse Primorje, za Štajersko, za Koroško. Toraj: 1 veliki dnevnik, 4 manjši dnevniki, v vsem 5 listov zgolj političke vsebine bi povsem zadoščalo našim potrebam. — Kot strokovni listi izhajali naj bi: jeden kmetijsko-vrtnarski list, — jeden obrtnijski list, — jeden učiteljski list, — jeden duhovski list, — in vzemimo

jeden dijaški list. — Velikost ravnala bi se po zahtevah. — V vsem torej zopet 5. Jeden leposloven, jeden ilustrovan, jeden za mladino, (kakor jih imamo uže sedaj), nadalje jeden znanstven in — jeden jezikosloven list, — bilo bi 5. Summa summarum 15 listov, niti polovica dosedanjih zadoščala bi vsem zahtevam.

Razne kmetijske, gospodarske, obrtnijske itd. «priloge» so nezadostne in treba bi bilo le jednega večjega glasila za vsako stroko. «Učiteljski tovariš» in «Popotnik», sicer oba izvrstna, le po nepotrebnem cepita slovensko učiteljstvo. Politiški lističi pa bili — ako preneha razpor — nepotrebni v tolikem številu, a v manjšem številu, pa večji in pogostejše izhajajoči, kljub temu razmeroma cenejši ter bolje podpirani, dosegli bi svoj namen mnogo bolje.

Časopisje je moč, katero Slovenci na jedni strani premalo vporabljamo, na drugi vsaj sedaj preveč zlorabljamo. Treba je torej temeljite preosnove na tem polji. Le ko bodemo sami složni, in ko bodemo delovali za gotov smoter, spoštovali nas bodo nasprotniki. Dokler se mej seboj prepiramo in razjedamo, ter pogosto niti ne vemo, kaj da hočemo, smo jim le v zasmeš in v — žrtvo. Zatoraj moramo delovati z vsemi močmi na to, da se enkrat zjedimo; če se to sedaj ne posreči, tovariši kolegi, bodočnost je naša, in takrat poskusimo mi svojo srečo.

Omega.

Frančišek Kosar, stolni dekan, † 11. julija v Iki poleg Opatije. Porojen 1823 v Braslovčah, bil je prijatelj pokojnemu knezoškofu A. M. Slomšek, čegar živopis je priobčil v slovenskem in nemškem jeziku. Bil je plodovit pisatelj; njegov molitvenik: «Nebeška hrana» se je mej ljudstvom zelo razširil in priljubil. Vspešno je deloval v pastirstvu ter pozneje kot profesor cerkvenega prava v mariborski bogoslovnici. — Čvrsto in neustrasno potegoval se je za pravice zatiranega slovenskega rodu. Znamenite so njegove besede: «Prijateljstvo z vami brez jednakopravnosti bilo bi hlapčestvo, in vaši hlapci biti, tega nečemo!» katere je zaklical nasprotnikom slovenstva, stopivši v boj za svoj rod kajti: «ko bi molčali sedaj, izdali bi najsvetejše stvari slovenskega naroda.» Tako možko in odločno govoril jim je, in po pravici, «saj za vašo milost ne prosjачimo.» Zlate besede! Zapomnijo si jih naši indiferentisti in ligaši, te krasne izreke slovenskega duhovnika; — potem se jih morda poloti vendar sramovanje, da so postali advokati za nemške napise v Ljubljani!

Baron Jaromir Mundy, 72letni starček, ustrelil se je 23. avg. t. l. na Dunaji. Bil je prvotno vojak častnik, pričel s 30. leti studovati medicino ter se potem posvetil popolnem človekoljubnemu delovanju. Glavna njegova zasluga je ustanovitev dunajskega rešilnega društva, ki je bilo v izgled mnogim drugim po raznih mestih. Deloval je tudi v lazaretih v francosko-nemški in srbsko-turški vojski ter bil vedno in povsod na pomoč ponesrečencem pri mnogovrstnih katastrofah. Zahajal je redno v poletji na Bled ter bode v dobrem spominu pri marsikakem Slovencu.

Petdesetletnica. Dne 11. avgusta 1844 umrl je slavni slavist Jernej Kopitar (rojen 23. avgusta 1780.)

Gdč. Milka Trnina, hrvatica, operna pevka v Monakovem, se je, po poročilih listov, najbolj odlikovala kot Brünhilda, ko se je provedel Wagnerjev operni ciklus «Nibelungi.»

Smetanova opera «Tajimstvi» (skrivnost) sprejela se je v vrsto onih, katere bode letos uprizorila dunajska opera. — «Hubička» priljubila se je dunajskemu občinstvu ter pridobila najlepše uspehe. Žal, da je prevod teksta zelo pomakljiv in samovoljen.

«**Marjetica**», znani Kodrov roman je, prekrščen v idilo, izšel v novi izdaji v zalogi A. Turka, knjigoveza v Ljubljani, ter se dobiva za zelo nizko ceno 1 krone. — Marjetica se je Slovencem priljubila ter si stekla svojedobno obilo pohvale našega književnega «Radamanta», prof. Stritarja. Opozarjamo svoje naročnike na to knjigo.

«**Brodkovski advokat**» obraz iz sočasnega življenja moravskega, napisal Vaclav Beneš. Strani 179. V Pragi, založil Otto, cena 30 kr. Češka književnost je bogata in zanimiva; a tekmuje tudi glede na nizko ceno z drugimi velikimi narodi. Kakor uže večkrat, opozarjamo in priporočamo tudi sedaj knjigo kot najboljši pripomoček v priučenje češkega jezika.

Slovenske pesmi za štiri moške glasove zložil je gospod H. Volarić; zbirka je kaj okusne zunajnosti ter obsega 10 kompozicij. Cena je 85 kr., naročuje se pri skladatelji v Devinu pri Trstu. To zbirko priporočamo toplo vsem naročnikom.

Listnica uredništva in upravnštva.

Gospd. xyz. — Vašega dopisa glede «borenja in slovenskih visokošolcev» ne moremo priobčiti, stvar bi naredila preveč vročo kri, sicer bo pa itak vsakdo vedel, pri čem da je. Se priporočamo!

Gospica A. — Pride na vrsto, naš poklon!

Gospd. L. D. — Glede na mnogo dopisov, katere smo prejeli radi zadnjič priobčenega odstavka: «Iz naše dobe» izjavljamo, da sta navedena slučaja resnična, in da se je vršil prvi v Ljubljani in Bledu, kraj drugega je pa itak umljiv ter ga nam torej ni treba imenovati. Tudi strahu pred dotičnimi osebami nimamo čisto nič, ker jedna oseba ne more ničesar — je tudi razvidno iz vsebine — druga je pa v tako visokih in svetih sferah, da se do našega lista ne more ponižati. — Zajedno omenimo, da nadaljevanja danes ni bilo moči priobčiti, ker je bilo pisano jako hudo in smo je torej morali vrniti, da se nam ublaži, ker drugače pridejo osebno nad nas in doslej še nismo zavarovani in tudi naše ženki bi ne privoščili te zabave. —

Dotične gospode, kateri so nam dolžni par odgovorov, opozarjamo, da je uže čas oglasiti se.

Radi počitnic se je spremenilo stanovanje uredništva in upravnštva; vse stvari, tičoč se uredništva, naj se pošiljajo v Lesce (post. rest.), one upravnštva pa gosp. phil. Fr. Vidicu v sv. Pavel v Savinskej dolini.

— «VESNA» izhaja 20. v meseci na 24 straneh ter stane za vse leto 2 gld.
Rokopise, dopise in naročnino sprejema uredništvo in upravnštvo na Dunaji: Wien,
VIII., Lange Gasse. 48.

Odgovorni urednik dr. Fr. Tomišek. — Zalagajo «Vesnani» na Dunaji.
Tiska Dragotin Hribar v Celji.